

Тетяна ПЛАЧИНДА,

професор кафедри фізичної культури та спорту
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»,
доктор педагогічних наук, професор,
пр-т Віталія Грицаєнка, 24,
м. Полтава, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-2514-3644>
praydtan@ukr.net

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ ЯК УМОВА ЯКІСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття висвітлює необхідність формування у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту м'яких навичок (Soft Skills) з урахуванням специфіки професійної діяльності, ключовими аспектами якої є ефективна взаємодія з людьми, управління груповою динамікою, мотивація вихованців і спортсменів, прийняття рішень у складних ситуаціях тощо. У цьому контексті важливим є вдосконалення освітнього процесу з метою формування м'яких навичок, що є важливим завданням професійної підготовки майбутніх фахівців означеної галузі.

Проведений аналіз і систематизація наукових джерел переконує, що проблема формування Soft Skills є актуальною та потребує подальшого вивчення. Зазначається, що в українській науковій літературі для перекладу англійського поняття «Soft Skills» застосовуються терміни «м'які навички» та «гнучкі навички», які часто використовуються як синоніми. Також вченими досліджується поняття «мета-навички», що акцентує увагу на навичках вищого рівня, які сприяють розвитку й управлінню іншими навичками.

З урахуванням специфіки професійної діяльності фахівців фізичної культури та спорту пропонується впроваджувати в освітній процес ЗВО інтерактивні методи навчання (тренінги, майстер-класи, ділові та рольові ігри, метод кейс-стаді, моделювання реальних професійних ситуацій, аналіз конкретних ситуацій тощо), які сприятимуть формуванню комунікативних, лідерських, командних навичок тощо, що є складовими Soft Skills. Розкривається роль і форми впровадження в освітній процес підготовки зазначених фахівців пропонованих методів навчання.

Висловлюється, що професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури та спорту має базуватися не лише на отриманні професійних знань, а й на формуванні м'яких навичок (Soft Skills), які визначають конкурентоспроможність сучасного фахівця. Адже для фахівців галузі фізичної культури та спорту винятково важливо розвивати компетенції, що сприяють не лише професійному зростанню, а й успішній самореалізації. Означені фахівці повинні бути готовими до роботи в умовах динамічного середовища, ефективної комунікації з суб'єктами професійної діяльності та до прийняття зважених рішень у складних фахових ситуаціях.

Ключові слова: м'які навички, Soft Skills, майбутні фахівці фізичної культури та спорту, інтерактивні методи навчання, освітній процес, здобувачі вищої освіти.

Вступ. У професійному середовищі досі поширена думка, що успіх фахівця фізичної культури та спорту залежить насамперед від рівня спортивної майстерності, знань тренувальних методик і практичного досвіду. Проте сучасні дослідження свідчать, що цього вже недостатньо. В умовах активного розвитку технологій і цифровізації спортивної індустрії, де частину аналітичних та адміністративних завдань виконують автоматизовані системи, особливого значення набувають навички, які не можуть бути замінені штучним інтелектом. Тому для успішного старту кар'єри та підтримання конкурентоспроможності на ринку праці майбутнім фахівцям фізичної культури та спорту важливо не лише мати глибокі професійні знання, а й сформовані Soft Skills

(м'які навички). До них належать комунікабельність, вміння працювати в команді, емоційний інтелект, креативність, адаптивність і лідерські якості тощо. Саме тому їх формування, розвиток і вдосконалення має стати пріоритетним завданням професійної підготовки фахівців у цій галузі.

Формування загальнолюдських навичок значною мірою залежить від середовища, у якому перебуває людина, її вміння долати виклики, знаходити оптимальні шляхи досягнення цілей, а також від набутого професійного й особистісного досвіду. Для майбутніх фахівців фізичної культури та спорту особливо важливо розвивати компетенції, що сприяють не лише професійному зростанню, а й успішній самореалізації як в освітньому процесі, так і в подальшій кар'єрі. Вони мають

бути готовими до роботи в умовах динамічного середовища, ефективної комунікації з колегами, вихованцями та спортсменами, а також до прийняття зважених рішень у складних ситуаціях.

Заклади вищої освіти відіграють важливу роль у формуванні особистісного потенціалу здобувачів вищої освіти, зокрема майбутніх фахівців фізичної культури та спорту. Їхня професійна діяльність вимагає не лише глибоких знань і фізичної підготовки, а й розвинених особистісних якостей, які сприяють ефективній командній роботі, успішній комунікації та професійному зростанню.

Тож актуальність теми формування м'яких навичок у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту зумовлена сучасними викликами професійної діяльності, що виходять за межі суто фахових знань і фізичної підготовки. У контексті цифровізації, змін на ринку праці та зростаючої ролі комунікації й командної роботи успішність фахівця значною мірою визначається рівнем сформованості Soft Skills. Вони є ключовими для ефективної взаємодії з людьми, управління груповою динамікою, мотивації вихованців і спортсменів, прийняття рішень у складних ситуаціях. Саме тому вдосконалення освітнього процесу та підвищення його якості з метою формування таких навичок є важливим завданням професійної підготовки майбутніх фахівців означеної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо формування м'яких навичок (Soft Skills) у майбутніх фахівців різних галузей діяльності, у тому числі за кордоном, свідчить про зростаючу увагу до цієї теми в освітньому середовищі. М'які навички, такі як комунікація, критичне мислення, креативність і вміння працювати в команді, розглядаються як ключові компетентності, що забезпечують успішну професійну діяльність у різних галузях.

Науковці Брюховецька О. та Чаусов І. зазначають, що «...сучасний ринок праці вимагає сучасного професіонала, який би гнучко вмів адаптуватися у «нових» умовах будучи всебічно розвиненим, конкурентоспроможним, навіть роблячи перші самостійні кроки у фаховій діяльності» (Чаусов, Брюховецька, 2024).

Алексеева Г., Пірковець С. зазначають: «Критичне мислення, креативність, комунікація, командна робота, адаптивність, лідерські якості та вміння вирішувати проблеми стають невід'ємною частиною ефективної професійної діяльності. Це підтверджує важливість інтеграції Soft Skills у процес професійної підготовки, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників та їх кар'єрному зростанню» (Алексеева, Пірковець, 2025).

«Основним, базисним компонентом Soft Skill є знатність до ефективних комунікацій», — наголо-

шує Максимець О. Насправді така навичка є досить важливою при підготовці майбутніх спеціалістів будь-якого профілю, має бути розвинутою під час опрацювання кожної теми, оскільки «сама комунікативна культура майбутніх фахівців дозволить не лише полегшити процес їхньої професійної адаптації, а й сприятиме ефективній реалізації знань, вмінь і навичок спілкуватися й досягати взаєморозуміння при виконанні професійних і соціальних функцій» (Максимець, 2024).

Дослідниці Горська Г. і Мельничук І. виокремлюють суттєві ознаки Soft Skills, пов'язані з компетентностями, що сприяють самореалізації майбутніх фахівців, та акцентують увагу на необхідності активного формування та розвитку Soft Skills у студентів на етапі навчання у ЗВО з урахуванням оптимальних психологічних умов організації освітнього процесу (Горська, Мельничук, 2023).

На необхідності формування Soft Skills у майбутніх фахівців різних галузей наголошували зарубіжні вчені Апплебі Д. (David C. Appleby), Лукас Б. (Lucas B.), Роблес М. (Melissa M. Robles), Герра-Баес С. П. (Sandra P. Guerra-Báez), Спенсер Е. (Spencer E.), Чіаппей К. (Christian Ciappei), Чінкве М. (Marco Cinque) та ін.

Огляд наукових джерел переконує, що проблема формування Soft Skills є актуальною та потребує подальшого вивчення, зокрема формування м'яких навичок у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності формування Soft Skills у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту з урахуванням вимог до їх професійної діяльності, а також у визначенні ефективних методів навчання для розвитку цих навичок.

Методологія. Протягом роботи над дослідженням використовувалися наступні методи: аналіз психолого-педагогічної наукової літератури й інтернет-джерел щодо наукового дискурсу формування Soft Skills у здобувачів вищої освіти; синтез, інтерпретація та критичний аналіз теоретичних положень та емпіричних даних; формулювання висновків на основі отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу. М'які навички (Soft Skills) у сфері фізичної культури та спорту є не менш значущими, ніж професійні, оскільки вони визначають успішність працевлаштування, ефективність взаємодії з людьми, формування мотивації до занять спортом, розвиток лідерських якостей і вміння працювати в команді. Ці навички потребують не лише їх сформованості, а й систематичного вдосконалення. Зважаючи на те, що діяльність фахівців означеної галузі тісно пов'язана зі спілкуванням і командною роботою, розвиток особистісних якостей стає надзвичайно важливим. Тому освітній процес має бути побудований так, щоб майбутні фахівці фі-

зичної культури та спорту, поряд із професійними компетентностями, розвивали і ключові м'які навички.

Враховуючи різноманіття дефініцій «Soft Skills», доцільно провести аналіз поглядів дослід-

ників щодо цього терміна та його використання для позначення концепції у науковій літературі. У табл. 1 представлено порівняльний аналіз дефініцій «м'які навички», «гнучкі навички» та «метанавички».

Таблиця 1

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЩОДО ДЕФІНІЦІЇ «SOFT SKILLS»

Термін	Визначення	Автори
М'які навички	Група компетентностей, що забезпечують успішну самореалізацію майбутніх фахівців у професійній діяльності. Включають навички критичного мислення, комунікації, здатності до роботи в команді, самомотивації, креативності, етичної толерантності, стресостійкості тощо. Вищий рівень навичок, що дозволяють індивіду ефективно навчатися, адаптуватися до нових ситуацій та самостійно розвивати інші навички. Включають здатність до саморефлексії, критичного мислення, управління власним навчанням та розвитком	Ячменик М., Корнус О., Браславська О., Рожі І. Рудішин С., Кононенко Т., Хроленко М., Коненко В., Мердов С. та ін.
Гнучкі навички	Сукупність навичок, які забезпечують ефективну міжособистісну взаємодію та особистісний розвиток. Включають комунікативні, мисленнєві та метакогнітивні, регулятивні та кар'єрні навички. Навички, якими індивідуально володіє фахівець і які сприяють його соціалізації й успішності в кар'єрі. До таких навичок уналежнюють комунікативні вміння ділового публічного й міжперсонального спілкування в колективі, тайм-менеджмент, адміністрування, здатність працювати в команді, емоційний інтелект, функційну грамотність, особистісні якості (відповідальність, мобільність). У кризових умовах суспільного буття вагу мають стресостійкість, психологічна стійкість, здатність швидко приймати рішення на користь справи й людей	Богдан Ж., Барабаш В., Миценко В., Бондаренко Г. та ін. Маленко О.
Метанавички (Metaskills)	Загальні здібності або дані людини, на основі яких розвиваються будь-які інші навички. Частинка «мета» означає — «за межами», «за кордонами», «понад», таким чином поняття «метанавички» набагато ширше. До них відносять: особистісну динаміку, прагнення до успіху, стресостійкість та витривалість, критичне та рефлексивне мислення, лідерські якості, навички використання сучасних цифрових технологій тощо	Мінделл Е. (Mindell A.), Фендью О. та ін.

Варто зазначити, що терміни «м'які навички» та «гнучкі навички» часто використовуються як синоніми в українській науковій літературі для перекладу англійського поняття «Soft Skills», і навіть в одній статті автори можуть застосовувати як одне, так й інше поняття. Термін «метанавички» акцентує увагу на навичках вищого рівня, які сприяють розвитку й управлінню іншими навичками.

Досліджуючи важливість розвитку метанавичок (Meta-Skills) у контексті навчання на робочому місці, науковці Спенсер Е. (Spencer E) та Лукас Б. (Lucas B) зазначають, що «...метанавички, часто ототожнювані з м'якими навичками (Soft Skills), включають такі компетенції, як критичне мислення, креативність, адаптивність та емоційний інтелект. Вони є фундаментальними для успішної професійної діяльності й особистісного розвитку... В умовах швидких технологічних змін та глобалізації традиційних технічних навичок недостатньо для забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці. Метанавички дозволяють фахівцям ефективно адаптуватися до нових

умов, вирішувати комплексні проблеми та працювати в команді» (Spencer, Lucas, 2021). Ми погоджуємося з думкою науковців і зазначаємо, що у сфері фізичної культури та спорту розвиток таких навичок сприяє покращенню взаємодії з колегами, вихованцями та спортсменами, а також підвищенню мотивації та лідерських якостей. У цьому контексті критично важливо формувати м'які навички у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту задля забезпечення успішної кар'єри й ефективної роботи у сучасному динамічному середовищі.

Вітчизняні науковці зазначають, що «... “гнучкими” навичками може бути затверджений навчальним закладом певний набір умінь, який зафіксований навчальною програмою, або розвиток певних компетенцій, які можуть бути “закріплені” за конкретними предметними дисциплінами. У низці освітніх закладів роблять спроби покласти в основу освітньої програми принцип групової роботи» (Волобуєва, Целікова, Муравйова, Болочан, 2022, с. 213). Погоджуємося з авторами, що саме заклади вищої освіти мають виокремлю-

вати пріоритетні навички для тих, чи інших спеціальностей. Проте, на наше переконання, одним із пріоритетних напрямів освітнього процесу має стати виховання гармонійно розвиненої особистості, яка володіє такими важливими характеристиками:

- моральна стійкість і високі етичні принципи;
- активна громадянська позиція та відповідальність за власні вчинки;
- усвідомлений вибір професійного шляху;
- прагнення до самовдосконалення, креативне мислення;
- цілеспрямованість, наполегливість у досягненні цілей;
- дбайливе ставлення до власного здоров'я та психоемоційного стану;
- розвинені комунікативні навички та культура спілкування;
- уміння використовувати сучасні технології у професійній діяльності;
- гнучкість та адаптивність до змін у суспільстві;
- здатність до самостійного вирішення проблемних ситуацій;
- відповідальне ставлення до роботи та суспільних обов'язків.

Нам імпонує твердження М. Циліної: «...Аби розвинути "гнучкі навички", люди повинні постійно самовдосконалюватись й усвідомлювати важливість особистого розвитку. А тому в навчанні варто робити акценти саме на активній педагогіці, оскільки для отримання цих навичок необхідні й активні методи або "методи участі": рольова гра, обговорення та аналіз ситуації тощо» (Циліна, 2023, с. 158). У цьому контексті наголошуємо, що формування Soft Skills у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту варто реалізовувати шляхом цілеспрямованих педагогічних методів і практичних підходів.

Нам імпонує розмірковування науковиць Горської Г. та Мельничук І., які зауважують, що «...розмаїтість гнучких навичок вимагає спеціальних теоретичних розробок щодо їх систематизації та упорядкування, у той же час не можна стверджувати, що їх формування підпорядковано певній класифікаційній схемі, яка проводить жорстку межу між різними навичками. Враховуючи величезний досвід підготовки фахівців, серед яких значна частина відповідає вимогам сучасного виробництва і невиробничої сфери, можливо в результаті аналізу виокремити закономірності та особливості існуючої нині цілісної системи освіти, які б задовольняли актуальним потребам утворення Soft Skills здобувачів» (Горська, Мельничук, 2023).

Зважаючи на важливість формування Soft Skills з врахуванням певних особливостей обраної здобувачами освіти галузей, вчені Спенсер Е. (Spencer E.) та Лукас Б. (Lucas B.) акцентують ува-

гу на необхідності інтеграції розвитку метанавичок у програми навчання на робочому місці. Це включає створення навчальних середовищ, які підтримують розвиток цих навичок, використання активних методів навчання та забезпечення можливостей для рефлексії. Автори рекомендують розробляти чіткі рамки й інструменти оцінювання для відстеження прогресу у розвитку метанавичок, що сприятиме підвищенню якості професійної підготовки й адаптивності фахівців у різних галузях (Spencer, Lucas, 2021).

Враховуючи специфіку професійної діяльності фахівців фізичної культури та спорту і з метою формування в означених фахівців Soft Skills, варто впроваджувати в освітній процес закладу вищої освіти інтерактивні методи навчання (тренінги, майстер-класи, ділові та рольові ігри, метод кейс-стаді тощо), які сприятимуть формуванню комунікативних, лідерських, командних навичок тощо. Доцільно включати в освітній процес моделювання реальних професійних ситуацій, зокрема тренерську діяльність, роботу в спортивних секціях, командах тощо. Аналіз конкретних ситуацій з практики фахівців фізичної культури та спорту допоможе розвитку критичного мислення та навичок прийняття рішень. Саме на цих методах зосередимо увагу і висвітлимо їх більш ширше у нашій роботі.

Так, організовуючи тренінги з ефективної комунікації для майбутніх тренерів, необхідно звертати увагу на мотивування спортсменів і коректний зворотний зв'язок. Влаштовуючи тренінги з лідерства й управління командою, варто звертати увагу майбутніх фахівців фізичної культури та спорту на розвиток навичок ухвалення рішень у стресових ситуаціях і роботу з конфліктами.

Під час проведення майстер-класів слід запрошувати успішних тренерів, спортсменів, спортивних менеджерів та ін., які дадуть практичні поради щодо взаємодії в команді, управління групами, розвитку емоційного інтелекту тощо. Корисними також будуть майстер-класи з психології спорту, які висвітлять питання щодо зменшення стресу перед змаганнями, та як працювати зі спортсменами різного рівня підготовки.

Ділові та рольові ігри передбачають створення сценаріїв тренувального процесу, де здобувачі вищої освіти виконують ролі тренера, спортсмена, спортивного менеджера. Такий метод допоможе майбутнім фахівцям фізичної культури та спорту навчитися правильно реагувати на конфліктні ситуації, давати конструктивні поради, мотивувати команду тощо. Також варто створювати симуляції переговорів, де студентам пропонується розробити план підготовки до змагань і презентувати його перед умовною комісією (викладачами, запрошеними експертами та ін.).

Дієвим методом професійної підготовки майбутніх фахівців є метод кейс-стаді. Аналіз реаль-

них ситуацій професійної діяльності тренерів, організаторів змагань, спортивних менеджерів максимально наблизять здобувачів освіти до реальних професійних дій, що допоможе відпрацювати, наприклад, вирішення конфліктних ситуацій у команді, адаптувати тренувальний процес під різні рівні підготовки спортсменів тощо. У нагоді буде й створення власних кейсів здобувачами освіти, коли кожен підготує ситуацію з особистого досвіду або проаналізує відомі випадки в спорті.

Варто акцентувати на впровадженні методу «моделювання реальних професійних ситуацій», який спрямований на забезпечення практичного досвіду (можливість для здобувачів освіти застосувати теоретичні знання в умовах, наближених до реальних, і відпрацювати професійні навички без ризику для спортсменів або результатів команди); розвиває Soft Skills (формує комунікативні навички, покращує навички командної роботи та лідерства, сприяє розвитку критичного мислення тощо); готує до реальних викликів професії; знижує рівень стресу в реальних умовах; підвищує мотивацію до навчання тощо. У контексті даного методу необхідно влаштовувати навчально-тренерську діяльність, зокрема: організувати для майбутніх фахівців фізичної культури та спорту можливість вести власні тренування в спортивних секціях або шкільних гуртках із подальшим аналізом їх роботи; під час занять здобувачі освіти мають виконувати ролі тренерів, спортивних психологів, організаторів змагань та ін.; включення студентів у роботу реальних спортивних команд (планування тренувального процесу, розподіл ролей, аналіз виступів); взаємодія з професійними тренерами та спортсменами для занурення в реальні робочі процеси тощо.

Корисним у контексті формування Soft Skills у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту є застосування методу аналізу конкретних ситуацій із практики, а саме:

- розбір та обговорення реальних кейсів (ситуації, коли тренер повинен ухвалити рішення щодо зміни стратегії під час матчу або як працювати з демотивованими спортсменами; використання відеоаналізу спортивних подій із подальшим обговоренням ухвалених рішень тощо);

- дебати та дискусії (на теми, що стосуються морально-етичних аспектів у спорті, наприклад: «Чи допустимо використання психологічного тиску для мотивації спортсменів?»);

- рефлексія та самоаналіз (включати в освітній процес письмові рефлексії здобувачів освіти після тренувань або рольових ігор, зокрема: що саме вдалося, а що можна покращити).

Ці методи вдосконалюють навчання майбутніх фахівців фізичної культури та спорту і роблять його більш ефективним та якісним, наближаючи здобувачів освіти до реальних умов роботи та допомагаючи їм розвинути необхідні професійні й соціальні компетентності. Такий підхід сприятиме не лише кращому засвоєнню професійних знань, а й розвитку Soft Skills, необхідних у сфері фізичної культури та спорту.

Висновки. Розвиток Soft Skills у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту є ключовим аспектом їх професійної підготовки. У сучасних умовах діяльності важливо не лише оволодіти спеціальними знаннями та практичними навичками, а й навчитися ефективній комунікації, взаємодії в команді, лідерству, критичному мисленню й адаптації до змін. Ці навички сприяють не лише професійному становленню, а й успішному вирішенню складних ситуацій у спортивній сфері.

Емпіричний досвід доводить, що інтерактивні методи навчання є дієвим інструментом у процесі формування Soft Skills. Використання тренінгів, майстер-класів, рольових і ділових ігор, а також методу кейс-стаді дозволяє здобувачам вищої освіти розвивати навички командної роботи, аргументації, аналітичного мислення та прийняття рішень у реальних професійних умовах. Залучення до моделювання професійних ситуацій, таких як тренерська діяльність, організація спортивних заходів чи управління командами, сприяє отриманню практичного досвіду й адаптації до реальних викликів професії. Аналіз реальних кейсів із професійної практики тренерів, спортивних менеджерів та організаторів змагань відіграє значну роль у розвитку здатності до вирішення конфліктних ситуацій, оперативного ухвалення рішень та ефективної роботи в динамічному середовищі. Такий підхід сприяє формуванню стійкості до стресових ситуацій та здатності швидко адаптуватися до змін.

Отже, підготовка майбутніх фахівців фізичної культури та спорту має ґрунтуватися не лише на набутті професійних знань, а й на формуванні Soft Skills, що визначають конкурентоспроможність фахівця. Використання інтерактивних методів, практико-орієнтованого підходу й аналізу реальних ситуацій є важливими чинниками у створенні ефективної системи професійної підготовки, яка відповідатиме сучасним вимогам спортивної діяльності.

Перспективи подальших досліджень убацькуються в розробленні методичних рекомендацій щодо впровадження ефективних методів і засобів в освітній процес ЗВО задля формування Soft Skills у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева Г. М., Пірковець С. М. Формування Soft Skills у майбутніх бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) як науково-педагогічна проблема. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14955799>
2. Barabash, V. A., Mytsenko, V. I., & Bondarenko, H. S. (2021). Formation of Soft Skills among Future Specialists in Information, Library and Archival Affairs. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 199. С. 82–87. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-199-82-87>
3. Богдан Ж. Б. Теоретичне обґрунтування моделі гнучких навичок особистості сучасного фахівця., *Науковий вісник ХДУ. Серія Психологічні науки / Секція 2 педагогічна та вікова психологія*. 2023. № 1. С. 20–30. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2023-1-3>
4. Волобуєва Т., Целікова А., Муравйова І., Болокан І. Формування Soft Skills на стадіях професійного становлення особистості. *Acta Paedagogica Volyniensis*. 2022. № 1. С. 210–215. DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.2.32>
5. Горська Г. О., Мельничук І. Я. Психологічні умови розвитку Soft Skills майбутніх спеціалістів у процесі професійної підготовки. *Наукові записки. Серія: Психологія*. 2023. № 2. С. 15–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2023-2-2>
6. Максимець О. Інтерактивні методи формування Soft Skills майбутніх фахівців при вивченні мовознавчих дисциплін. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 73. Том 2. С. 340–344 doi: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-2-52>
7. Маленко О. Гнучкі навички (Soft Skells) у системі компетентісно орієнтованої вищої / фахової передвищої освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Новий науково-освітній простір з огляду підвищення якості підготовки фахівців у закладах вищої та фахової передвищої освіти». Рівне; Чернівці, 2023. С. 34–37 URI: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11387>
8. Фендьо О. М. Soft skills: формування та розвиток гнучких метанавичок фахівців сфери управління. *Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній заклад середньої освіти — доуніверситетська підготовка — заклад вищої освіти*. К. : НАУ. 2021. № 1(2). С. 816–824. DOI: <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.16672>
9. Цілина М. Формування Soft Skills і компетенцій у здобувачів вищої освіти як підґрунтя адаптації майбутніх фахівців до професійної діяльності. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2023. № 11. С. 156–166. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282675>
10. Чаусов І. А., Брюховецька О. В. Визначення і зміст поняття «Soft-Skills» майбутніх фахівців. *Вісник післядипломної освіти: зб. наук. пр. Сер. Соціальні та поведінкові науки. Сер. Управління та адміністрування*. 2024. Т. 28. № 57. С. 136–153. DOI: [https://doi.org/10.58442/2522-9931-2024-28\(57\)-136-153](https://doi.org/10.58442/2522-9931-2024-28(57)-136-153)
11. Ячменик М., Корнус О., Браславська О., Рожи І. Особливості формування «Soft Skills» у здобувачів вищої освіти в умовах педагогічного закладу вищої освіти. *Збірник наукових праць Уманського державно-го педагогічного університету*. 2022. № 2. С. 16–25. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2022.262819>
12. Mindell A. Metaskills: The Spiritual Art of Therapy. Tempe, Arizona: New Falcon Publications, 1994. 368 p.
13. Rudyshyn S. D., Kononenko T. V., Khrolenko M. V., Konenko V. S., & Merdov S. P. Basic Soft Skills as an Integral Component of Student Competitiveness: Case of Higher Education in Ukraine. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. VOL. 11. ISSUE 1, Special Issue XVI. pp. 23–28. URI: <https://rep.dnuvs.ukr.education/handle/123456789/653>
14. Spencer E., & Lucas B. Meta-Skills: Best practices in work-based learning. A literature review. 2021. 72 p. <https://surl.li/jqlhla>

REFERENCES

- Aliexsieieva, H. M., & Pirkovets, S. M. (2025). Formuvannia Soft Skills u maibutnix bakalavriv z profesiinoi osvity (tsyfrovi tekhnolohii) yak naukovo-pedahohichna problema [Formation of Soft Skills in Future Bachelors of Vocational Education (Digital Technologies) as a Scientific and Pedagogical Problem]. *Pedahohichna Akademiia: naukovy zapysky*, (14) [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14955799>
- Barabash, V. A., Mytsenko, V. I., & Bondarenko, H. S. (2021). Formation of Soft Skills among Future Specialists in Information, Library and Archival Affairs. *Academic Notes, Series: Pedagogical Sciences*, (199), 82–87 [in English]. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-199-82-87>
- Bohdan, Zh. B. (2023) Teoretychne obhruntuvannia modeli hnuchkykh navychok osobystosti suchasnoho fakhivtsia [Theoretical Justification of the Soft Skills Model of the Personality of the Modern Specialist]. *Scientific Bulletin of Kherson State University, Series "Psychological Sciences"*, 1, 20–30 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2023-1-3>

Volobuieva T., Tselikova A., Muraviova I., & Bolokan I. (2022). Formuvannia Soft Skills na stadiakh profesiinoho stanovlennia osobystosti [Soft Skills Formation at the Stages of Professional Personality]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 1, 210–215 [in Ukrainian].
<https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.2.32>

Horska, H. O., & Melnychuk, I. Ya. (2023). Psykholohichni umovy rozvytku Soft Skills maibutnikh spetsialistiv u protsesi profesiinoy pidhotovky [Psychological Conditions for the Development of Soft Skills of Future Specialists in the Process of Professional Training]. *Naukovi zapysky. Seriya: Psykholohiia / Research Bulletin, Series "Psychology"* (2), 15–22 [in Ukrainian].
<https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2023-2-2>

Maksymets, O. (2024) Interaktyvni metody formuvannia Soft Skills maibutnikh fakhivtsiv pry vyvchenni movoznavchykh dysyplin [Interactive Methods of Forming Soft Skills of Future Specialists when Studying Linguistics]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, Issue 73, Vol. 2, pp. 340–344 [in Ukrainian].
<https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-2-52>

Malenko, O. (2023) Hnuchki navychky (Soft Skills) u systemi kompetentnisno oriietovanoi vyshchoi/fakhovoi peredvyshchoi osvity [Soft Skills in the System of Competency-Based Higher/Vocational Pre-Higher Education]. *Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu «Novyi naukovo-osvitnii prostir z ohliadu pidvyshchennia yakosti pidhotovky fakhivtsiv u zakladakh vyshchoi ta fakhovoi peredvyshchoi osvity»*, Rivne-Chernivtsi, pp. 34–37 [in Ukrainian].
<https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11387>

Fendo, O. M. (2021) Soft skills: formuvannia ta rozvytok hnuchkykh metanavychok fakhivtsiv sfery upravlinnia [Soft Skills: formation and development of flexible meta-skills of management specialists]. *Aktualni problemy v systemi osvity: zahalnoosvitnii zaklad serednoi osvity — douniversytetska pidhotovka — zaklad vyshchoi osvity*, Kyiv: NAU, 1(2), pp. 816–824 [in Ukrainian].
<https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.16672>

Tsilyna, M. (2023). Formuvannia Soft Skills i kompetentsii u здобувачів вищої освіти як підґрунтя адаптації майбутніх фахівців до професійної діяльності [Formation of Soft Skills and Competencies Formation of Higher Education Recipients as an Adaptation Basis to Professional Activity of Future Specialists]. *Ukrainskyi zhurnal z bibliotekoznavstva ta informatsiinykh nauk / Ukrainian Journal on Library and Information Science*, (11), 156–166 [in Ukrainian].
<https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282675>

Chausov, I. A., & Briukhovetska, O. V. (2024) Vyznachennia i zmist poniattia «Soft-Skills» maibutnikh fakhivtsiv [Definition and Content of the Concept of Future Specialists' "Soft-Skills"]. *Visnyk pislidyploumnoi osvity: zb. nauk. pr. Ser. Sotsialni ta povedinkovi nauky. Ser. Upravlinnia ta administruvanni*, T. 28, № 57, pp. 136–153 [in Ukrainian].
<https://ojs.uem.edu.ua/index.php/spn/article/view/723>

Yachmenyk, M., Kornus, O., Braslavskaya, O., & Rozhi, I. (2022). Osoblyvosti formuvannia «Soft Skills» u здобувачів вищої освіти v umovakh pedahohichnoho zakladu vyshchoi osvity [Peculiarities of the formation Features of «Soft Skills» Formation in Higher Education Students in the Conditions of the Higher Education Pedagogical Institution]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, 2, pp. 16–25 [in Ukrainian].
<https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2022.262819>

Mindell, A. (1994). *Metaskills: The Spiritual Art of Therapy*. Tempe, Arizona: New Falcon Publications, 368 p. [in English].

Rudyshyn, S. D., Kononenko, T. V., Khrolenko, M. V., Konenko, V. S., & Merdov, S. P. (2021). Basic Soft Skills as an Integral Component of Student Competitiveness: Case of Higher Education in Ukraine. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, Vol. 11, Issue 1, Special Issue XVI, pp. 23–28 [in English].
<https://rep.dnuvs.ukr.education/handle/123456789/653>

Spencer, E., & Lucas, B. (2021) Meta-Skills: Best practices in work-based learning. A literature review. 72 p. [in English].
<https://surl.li/jqlhla>

Tetiana PLACHYNDA,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Physical Culture and Sports,
National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic",
24 Vitalii Hrytsayenko Avenue,
Poltava, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-2514-3644>
praydtan@ukr.net

DEVELOPING SOFT SKILLS IN FUTURE SPECIALISTS IN PHYSICAL CULTURE AND SPORTS AS A PREREQUISITE FOR QUALITY PROFESSIONAL TRAINING

Abstract. The article highlights the necessity of developing soft skills in future specialists in physical culture and sports, taking into account the specifics of their professional activities. Key aspects of their work include effective interaction with people, managing group dynamics, motivating students and athletes, and making decisions in complex situations. In this context, improving the educational process to foster soft skills is a crucial task in the professional training of specialists in this field.

The conducted analysis and systematization of scientific sources confirm that the issue of soft skills development is relevant and requires further research. It is noted that in Ukrainian scientific literature, the English term "Soft Skills" is translated as soft skills and flexible skills, which are often used as synonyms. Additionally, researchers explore the concept of "Meta-skills", which emphasizes higher-order skills that facilitate the development and management of other competencies.

Given the specifics of the professional activities of specialists in physical culture and sports, it is proposed to integrate interactive teaching methods into the educational process of higher education institutions. These methods include training sessions, workshops, business and role-playing games, the case study method, simulation of real professional situations, and analysis of specific cases. Such approaches contribute to the development of communication, leadership, and teamwork skills, which are integral components of "Soft Skills". The article explores the role and implementation forms of these proposed teaching methods in the educational training of future specialists.

The study concludes that the professional training of future specialists in physical culture and sports should be based not only on acquiring professional knowledge but also on developing "Soft Skills", which determine a modern specialist's competitiveness. For professionals in physical culture and sports, it is particularly important to develop competencies that foster not only professional growth but also successful self-realization. These specialists must be prepared to work in a dynamic environment, engage in effective communication with stakeholders in their professional activities, and make well-considered decisions in complex professional situations.

Keywords: Soft Skills, future specialists in physical culture and sports, interactive teaching methods, educational process, higher education students.

Стаття надійшла до редакції: 27.03.2025.

Прийнято до друку: 19.06.2025.